

**Міністерство освіти і науки України
Поліський національний університет
Кафедра бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту**

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ЛАДОШКО ОЛЕНА МИКОЛАЇВНА

УДК 657.6.012.16

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

ОБЛІК ТА КОНТРОЛЬ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Спеціальність 071 – облік і оподаткування

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і тестів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Олена ЛАДОШКО

Науковий керівник
Малюга Наталія Михайлівна
доктор економічних наук, професор

Житомир – 2021

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Поліського національного університету

Рецензент: _____
(місце роботи, посада, підпис і прізвище та ініціали)

Висновок комісії за результатами попереднього захисту:

_____ допустити до захисту _____

Голова комісії _____ Юзеф ЦАЛЬ-ЦАЛКО _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Висновок кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту за
результатами попереднього захисту:

_____ допустити до захисту _____

Протокол засідання кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту № ____ від 05 грудня 2021 року

Завідувач кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Юлія МОРОЗ _____
(підпис)

«__» грудня 2021 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Студент(ка) ЛАДОШКО Олена Миколаївна захистив(ла) кваліфікаційну роботу
з оцінкою за шкалою _____ ECTS, сума балів _____ за
національною шкалою з оцінкою _____

Секретар ЕК _____
(підпис)

Ганна МАЙДУДА
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Ладошко О. М. Облік та контроль запасів підприємства. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр за спеціальністю 071 – облік і оподаткування. – Поліський національний університет Міністерства освіти і науки України. Житомир, 2021.

У кваліфікаційній роботі розглянуто економічний зміст запасів підприємства. Доведено значення класифікації запасів, яка забезпечує виконання завдань організації обліку і контролю запасів. Здійснено комплексний аналіз фінансового стану досліджуваного підприємства.

З'ясовано, що ефективне використання запасів передбачає правильне управління ними – створення сприятливих умов для забезпечення безперебійного процесу виробництва і збуту продукції з дотриманням оптимального запасу. І ефективне управління запасами дозволить: зменшити витрати на зберігання запасів; знизити тривалість виробничого циклу; вивільнити з господарського обороту.

Доведено, що головним завданням обліку і контролю запасів є, раціональне забезпечення підприємства запасами для безперебійних технологічних процесів та ефективного використання їх. При цьому, потрібно приділяти значну увагу фінансовому обліку запасів, збереженню їх, реалізації. Тільки завдяки таким діям, можна досягти позитивних результатів в господарській діяльності суб'єкта господарювання.

Обґрунтовується необхідність створення уніфікованих форм обліку запасів, які сприятимуть отримати повну інформацію стосовно оприбуткування, внутрішнього переміщення.

Ключові слова: запаси, контроль, облік, управління, інформаційне забезпечення

ABSTRACT

Ladoshko O. M. Accounting and control of stocks of the enterprise. – Manuscript. Qualification work for obtaining a master's degree in specialty 071 – accounting and taxation. – Polissya National University of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Zhytomyr, 2021.

The economic content of the enterprise's stocks is considered in the qualification work. The value of inventory classification, which ensures the implementation of the tasks of organization of inventory accounting and control, is proved. A comprehensive analysis of the financial condition of the studied enterprise.

It was found that the efficient use of stocks involves proper management - creating favorable conditions to ensure a smooth process of production and marketing of products with optimal stock. And effective inventory management will: reduce inventory storage costs; reduce the duration of the production cycle; to release from economic turnover.

It is proved that the main task of inventory accounting and control is the rational provision of the enterprise with stocks for uninterrupted technological processes and their efficient use. At the same time, it is necessary to pay considerable attention to the financial accounting of stocks, their preservation, sale. Only through such actions, you can achieve positive results in the business activities of the entity.

The necessity of creation of the unified forms of the account of stocks which will promote to receive the full information concerning posting, internal movement is proved.

Key words: stocks, control, accounting, management, information support

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ	8
1.1. Економічний зміст запасів підприємства	8
1.2. Організація обліку та контролю запасів	12
1.3. Характеристика та аналіз господарської діяльності підприємства	16
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА	25
2.1. Завдання і роль системи обліку і контролю запасів підприємства	25
2.2. Облік запасів підприємства	27
2.3. Система та інструменти контролю запасів підприємства	31
ВИСНОВКИ	38
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	40
ДОДАТКИ	44
Інноваційний проект з організації бухгалтерського обліку та контролю запасів підприємства	

ВСТУП

Актуальність теми роботи. Особливе місце в складі майнового комплексу підприємства займають виробничі запаси. Домінуючою умовою успішного провадження господарської діяльності суб'єктів бізнесу, є раціональне використання запасів.

Ключові питання організації і ведення бухгалтерського обліку мають практичну значущість та господарське спрямування. Практична діяльність доводить, що процес обліку запасів є трудомісткою ділянкою. Правильно поставлена організація обліку запасів має забезпечити економічний аналіз їх наявності та впливу на кінцеві результати фінансово-господарської діяльності підприємства. Проте, на підприємствах спостерігаються проблемні питання й деякі недоліки в системі бухгалтерського обліку. Тому актуальними залишаються питання, пов'язані із розробкою ефективної системи обліку і контролю запасів.

Аналіз досліджень і публікацій. Вагомий внесок в наукові дослідження проблемних питань обліково-контрольного забезпечення зробили такі вчені як: Чижевська Л., Мороз Ю., Смоленюк П., Ступінська В., Голов С., Ткаченко Н. та інші. Проте, вивчення стану досліджуваної проблеми, вказує на те, що і нині існують дискусійні питання, що потребують вдосконалення й належного покращення. Незважаючи на такий стан справ, означена тема залишається актуальною, та такою, що вимагає ґрунтовного вивчення задля забезпечення управлінських рішень стосовно виробничих запасів.

Мета і завдання дослідження. *Метою наукового дослідження в кваліфікаційній роботі є обґрунтування теоретичних основ і розробка інноваційного проекту, спрямованого на покращення організації обліку, аналізу, й контролю запасів як важливої складової підвищення ефективності процесу прийняття управлінських рішень підприємств.*

Реалізація проставленої мети досягається завдяки розв'язанню таких *основних завдань:*

- ідентифікувати економічний зміст та основні підходи до управління запасами підприємства;
- узагальнити і обґрунтувати класифікацію виробничих запасів для цілей бухгалтерського обліку, аналізу й контролю;
- проаналізувати систему документування господарських операцій із запасами;
- ознайомитись з обліковим процесом та системою проведення внутрішньогосподарського контролю запасів;
- діагностувати динаміку і структуру запасів на підприємстві і провести факторний аналіз рентабельності запасів;
- розробити інноваційний проект побудови облікової системи і контролю операцій з виробничими запасами підприємства в умовах функціонування стандартів обліку й звітності.

Об'єктом дослідження є система бухгалтерського обліку і контролю запасів на підприємстві з врахуванням концептуальних основ міжнародних й вітчизняних стандартів.

Предметом дослідження є дослідження системи організації бухгалтерського обліку і контролю запасів.

Методи дослідження. Для реалізації поставленої мети були використані такі наукові методи дослідження, як: індуктивний і дедуктивний метод; метод порівняння; логічний метод; метод аналізу тощо.

Інформаційною базою виконання роботи є нормативно-правові документи (Закони України, НП(С)БО і МСБО (МСФЗ), методичні рекомендації і т.д.); наукові розробки вітчизняних і зарубіжних вчених щодо проблем обліку, аналізу і контролю запасів; матеріали наукових конференцій та семінарів; офіційні дані органів статистики; звітні й облікові дані досліджуваного підприємства.

Практичне значення одержаних результатів. Проведені дослідження мають практичну значимість і можуть бути впровадженні в практичну діяльність підприємства при організації бухгалтерського обліку і контролю в умовах формування системи управління підприємством.

РОЗДІЛ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ

1.1. Економічний зміст запасів підприємства

Підприємства всіх видів господарської діяльності для ефективного ведення бізнесу використовують виробничі запаси, які є найважливішою частиною активів суб'єктів господарювання. Вони посідають особливе місце в структурі активів і домінують у структурі виробничих витрат підприємств.

Згідно з НП(С)БО 9 «Запаси» [14] запаси є активи, які:

✓ → ☐	утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; ☐
✓ → ☐	перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; ☐
✓ → ☐	утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством. ☐

Запаси – це оборотні активи, через що їх можна конвертувати в готівку за рік або за один операційний цикл. Запаси складають значну частину активів підприємства, які представляють економічні ресурси підприємства у вигляді сукупних цінностей нерухомості, що використовується для комерційних цілей для отримання прибутку [28].

Термін «запаси» визначається і Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку та фінансової звітності, а саме МСБО 2 «Запаси». Запаси – це активи, які [12]:

✓ ☐	утримуються для продажу в звичайному ході бізнесу ☐
✓ ☐	перебувають у процесі виробництва для такого продажу або ☐
✓ ☐	існують у формі основних чи допоміжних матеріалів для споживання у виробничому процесі або при наданні послуг ☐

Відмінність категорій «виробничі запаси» та «матеріальні запаси» полягає в

тому, що виробничі запаси – це складова частина матеріальних запасів, а матеріальні запаси – складова частина запасів, що ілюструє рис. 1.1.

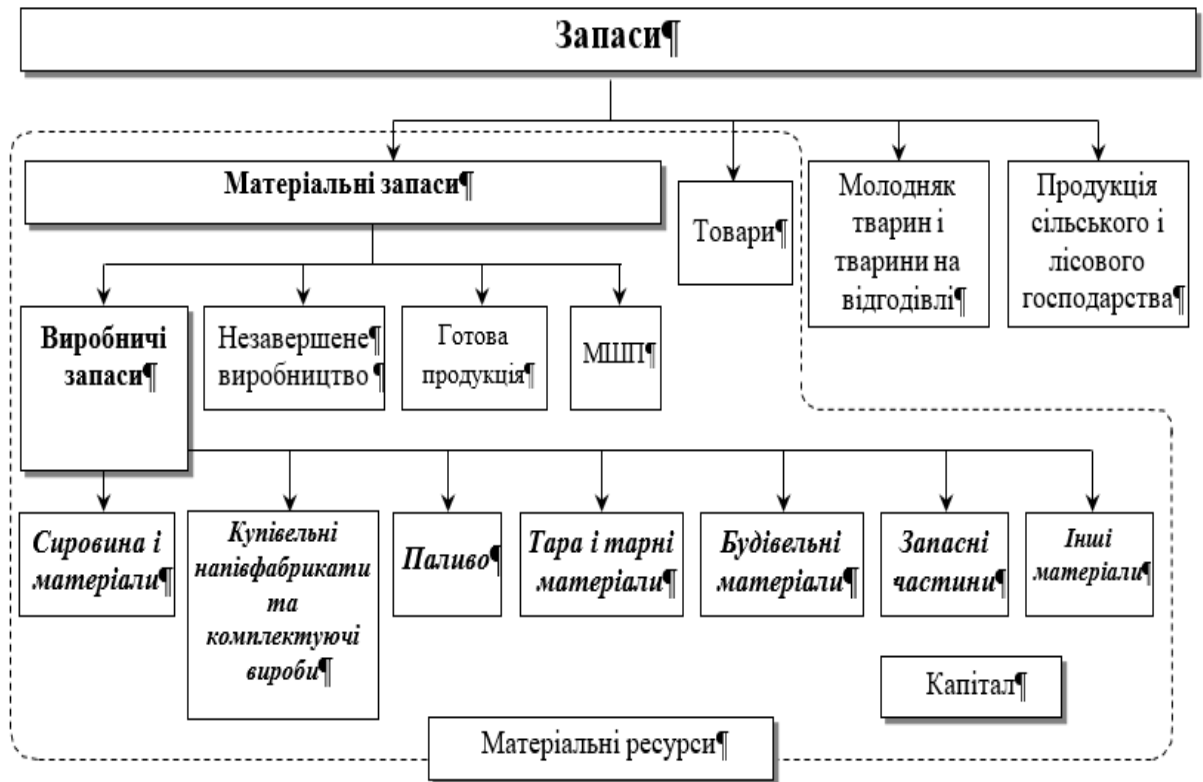

Рис. 1.1. Склад матеріальних запасів

Джерело: узагальнено автором

Важливою передумовою раціональної організації обліку запасів є їх класифікація. Розглядаючи підходи до класифікації запасів, слід зазначити, що всі запаси наявні в економіці, визначені як сукупні (сировина, матеріали сільськогосподарського призначення, напівфабрикати, деталі, готові вироби, а також запасні частини для ремонту засобів виробництва).

Основна частина сукупних запасів виробництва являє собою предмети виробництва, що входять у матеріальний потік на різноманітних стадіях його технологічної переробки.

Для організації обліку запасів важливе значення має їх обґрунтована класифікація. Класифікацію виробничих ресурсів за національними стандартами наведено у табл. 1.1.

Класифікація виробничих ресурсів

Ознаки групування	Вид запасів
Призначені для реалізації в умовах звичайної діяльності	Готова продукція, товари
Знаходяться в процесі виробництва з метою виробництва готової продукції	Незавершене виробництво, напівфабрикати, брак у виробництві
Призначені для споживання при виробництві продукції, виконанні робіт, надані послуг, а також управління підприємством	Виробничі запаси, МШП

Доцільно відмітити, що виробничі запаси поділяють за функцією, що виконують на поточні, підготовчі, страхові і перехідні (рис. 1.2).

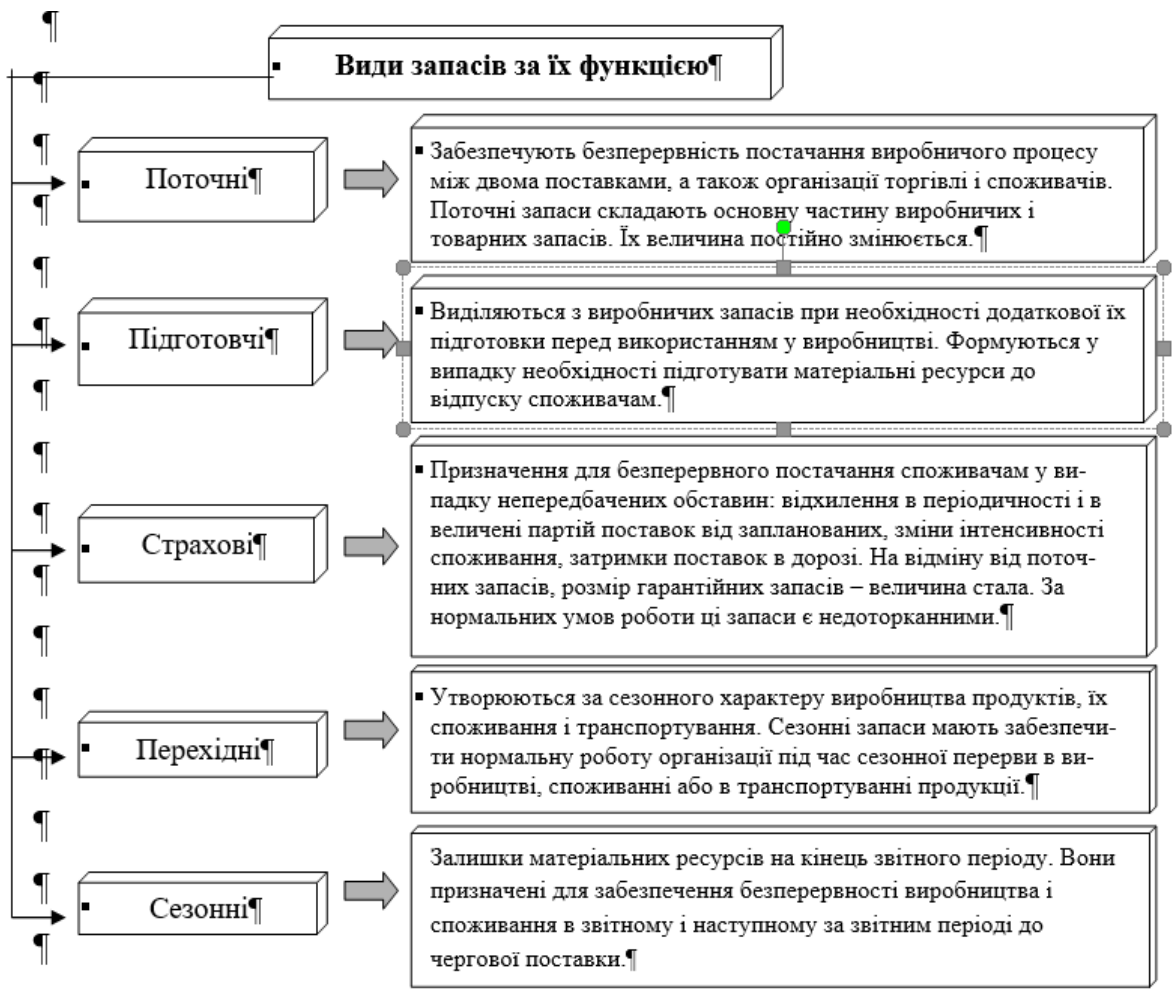

Рис. 1.2. Види запасів за функцією, що виконують

Джерело: узагальнено автором

Запаси можна також класифікувати й за наступними ознаками (Додаток А).

Ефективне використання запасів передбачає правильне управління ними.

Метою управління виробничими запасами є створення сприятливих умов для

забезпечення безперебійного процесу виробництва і збуту продукції, за дотриманням оптимального запасу матеріальних цінностей.

Управління виробничими запасами – трудомісткий і складний процес. Основою побудови обліку та управління виробничими запасами є їх облікова класифікація, оцінювання, документальне оформлення наявності та руху, система рахунків. Процес управління виробничими запасами підприємства представимо у вигляді рис. 1.3 [3].

Рис. 1.3. Модель управління виробничими запасами підприємства

Джерело: узагальнено автором [3]

В підсумку, узагальнений вигляд процесу управління запасами сільськогосподарського підприємства можна представити у вигляді блок-схеми (рис. 1.4).

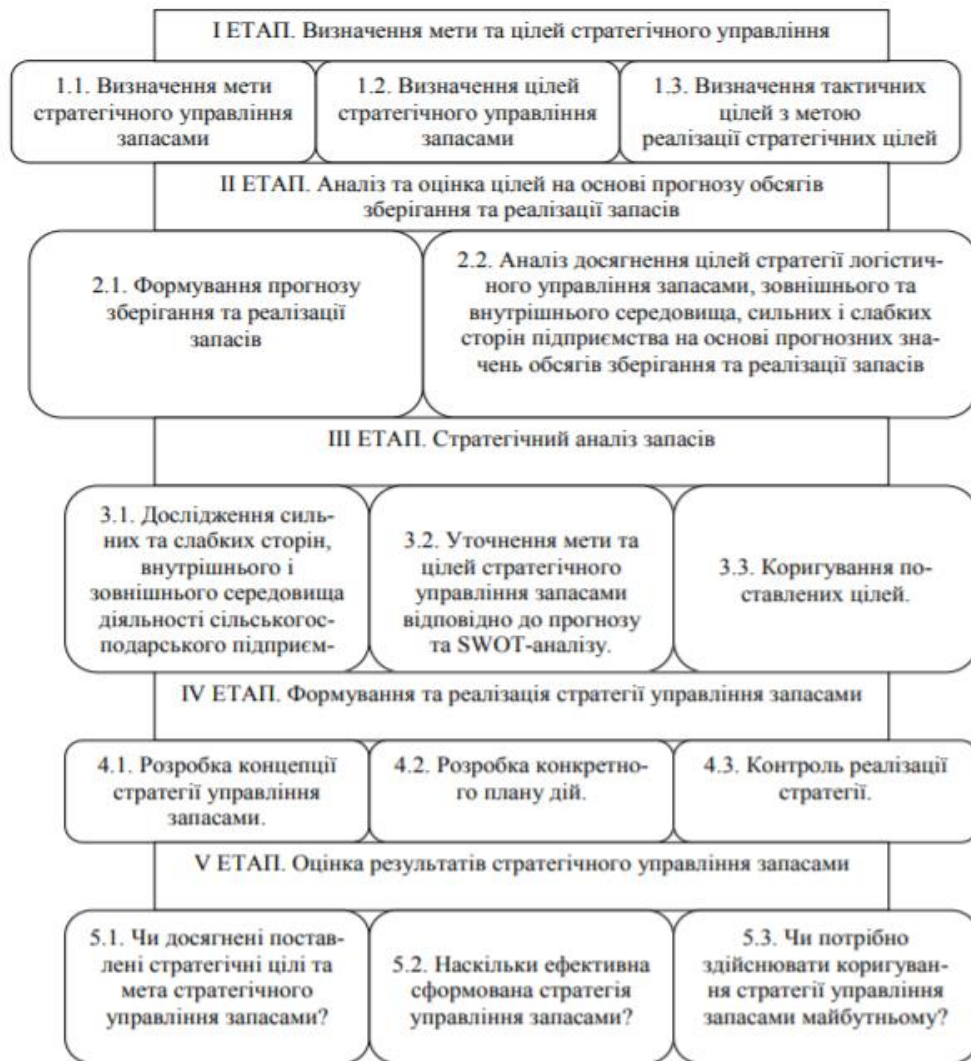

Рис. 1.4. Алгоритм управління на сільськогосподарських підприємствах [20]

Таким чином, ефективне управління виробничими запасами дозволить зменшити витрати на зберігання запасів; знизити тривалість виробничого циклу; вивільнити з господарського обороту частину коштів спрямувавши на придбання інших оборотних активів.

1.2. Організація обліку та контролю запасів

Організація бухгалтерського обліку запасів на підприємствах – складна система взаємопов’язаних методів та принципів, кожний елемент якої займає чільне місце в системі управління підприємством.

Як стверджують науковці [19], «запорука ефективного процесу ідентифікації активів – правильне розуміння сутності об'єкта та його класифікаційних особливостей, а також самої процедури ідентифікації».

На рис. 1.5 проілюстровано алгоритм ідентифікації активів при здійсненні закупівлі їх на підприємство при веденні бухгалтерського обліку.

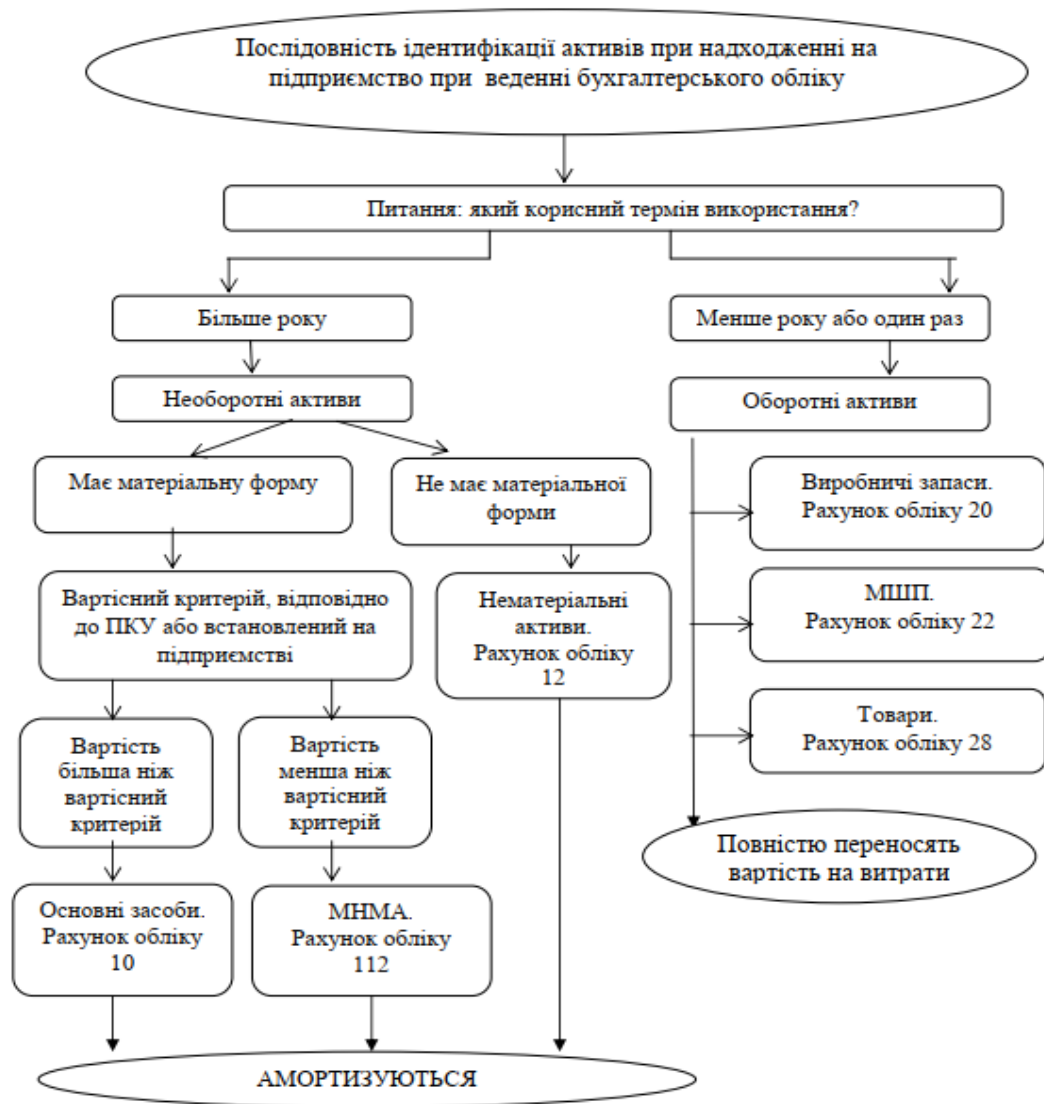

Рис. 1.5. Механізм ідентифікації активів при закупівлі їх при веденні бухгалтерського обліку [19]

Раціональна організація облікового забезпечення – правильне документування господарських операцій із запасами. Організація обліку запасів передбачає наявність певних складових, які наведені на рис. 1.6.

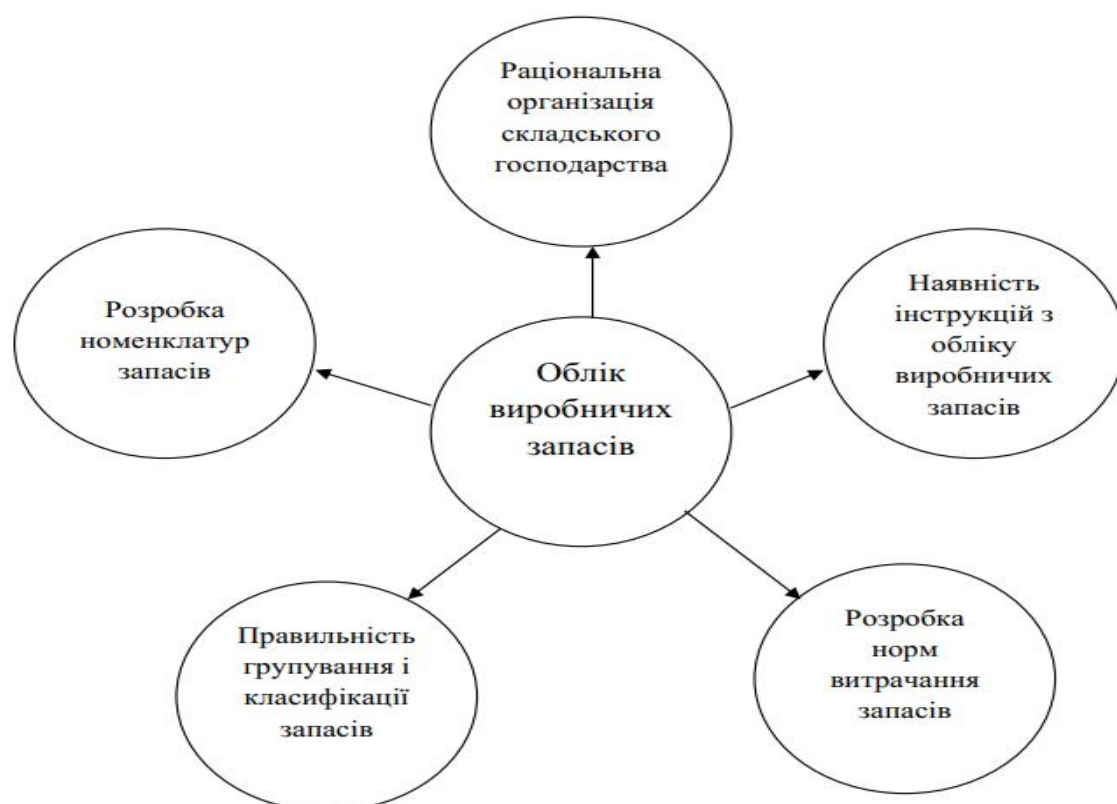

Рис. 1.6. Елементи організації обліку виробничих запасів [7]

Тільки за умови виконання всіх складових організації облікового процесу виробничих запасів можна правильно сформувані вартість запасів; вартість при списанні у виробництво та вибуття на інші господарські цілі; сформувані залишки запасів для відображення у фінансовій звітності [7].

На первинній стадії облікового процесу виникає необхідність в організації:

- обліку номенклатури виробничих запасів;
- способу та техніці відродження облікових номенклатур;
- матеріальних носіїв облікових даних та інформації;
- використання та збереження носіїв облікової інформації.

У процесі проведеного дослідження сучасної теорії бухгалтерського обліку встановлено та обґрунтовано, що концептуальні положення з обліку виробничих запасів підлягають уточненню з позиції становлення інформаційної економіки (табл. 1.2) [32].

Концептуальні положення обліку виробничих запасів в умовах
інформаційної економіки

Концептуальні положення	Стислий зміст положень
Мета обліку виробничих запасів	Формування релевантної інформації про стан і рух виробничих запасів на підприємстві для забезпечення ефективності діяльності підприємства цукрової промисловості в умовах становлення інформаційної економіки
Завдання обліку виробничих запасів	Завдання I рівня – забезпечує дотримання вимог Закону «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні»
	Завдання II рівня – забезпечує інформаційне забезпечення ефективності управління виробничими запасами
Об'єкти обліку виробничих запасів	Виробничі запаси, що надійшли (від постачальника, за операціями з давальницькою сировиною, як внесок до статутного капіталу, безоплатно одержані, з інших джерел)
	Виробничі запаси, що зберігаються (власні, на відповідальному зберіганні)
	Виробничі запаси, що вибули (у виробництво, на господарські потреби, реалізовані на сторону, інше вибуття)
Суб'єкти обліку виробничих запасів	Зовнішні користувачі облікової інформації
	Внутрішні користувачі інформації, а також учасники облікового процесу
	Особлива група користувачів інформації (науковці, розробники інформаційних технологій в обліку)
Процедури обліку виробничих запасів	Визнання виробничих запасів (власних, на відповідальному зберіганні)
	Оцінка виробничих запасів (для цілей бухгалтерського, податкового обліку, управлінського обліку і бюджетування, фінансової звітності)
	Документування (первинне, зведене)
	Відображення операцій у системі рахунків фінансового, управлінського обліку
	Формування форм звітності (фінансової, внутрішньої)

Адаптовано за [32]

Модель організації обліку запасів на підприємстві візуалізуємо за допомогою представленого рис. 1.7.

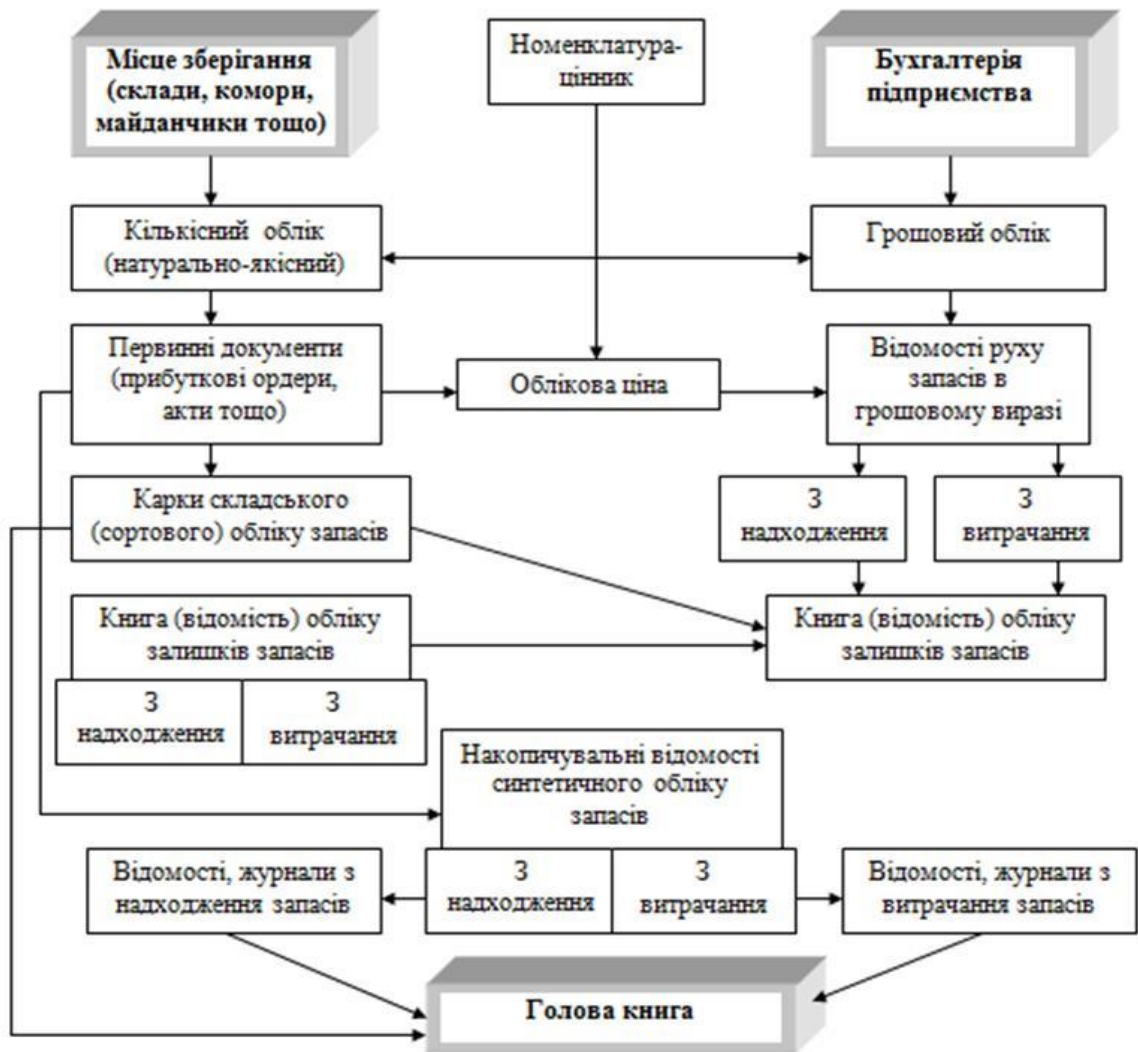

Рис. 1.7. Модель організації обліку запасів на підприємстві [15]

Представлена модель організації обліку запасів показує, що облік ведеться безпосередньо в бухгалтерії та у місцях зберігання (складських облік).

1.3. Характеристика та аналіз господарської діяльності підприємства

Сільське господарство країни відіграє важливу роль як каталізатор розвитку економіки країни, так як: 1) є висококонкурентною галуззю; 2) в перспективі може стати найбільшим джерелом експорту. Цьому сприяють великі масштаби сільськогосподарського землекористування й родючі землі.

Таким чином, розвиток сільського господарства відіграє далеко не останню роль у загальному економічному розвитку країни. Сільське господарство створює робочі місця, забезпечує формування доходів працівників. Розвиток сільського господарства постає життєвоважливим чинником становлення усіх секторів національної економіки.

Об'єктом дослідження в роботі виступає СФГ «Едельвейс» Житомирської області. Підприємство створене з метою отримання прибутку шляхом збуту виробленої продукції рослинництва, задоволення потреб у сільськогосподарській продукції, а також ін. продукції і наданні послуг, виходячи із виробничих можливостей.

Загальна характеристика підприємства наведена в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Організаційна характеристика СФГ «Едельвейс»

Ознаки підприємницької діяльності	Значення	Шифр	Код
підприємство	Селянське (фермерське) господарство «Едельвейс»	ЄДРПОУ	13576776
територія	13131, Житомирська обл., Любарський р-н, с. Стрижівка	КОАТУУ	1823186600
Організаційно-правова форма	Товариство з обмеженою відповідальністю	КОПФГ	110
Вид економічної діяльності	- вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур; - вирощування овочів і баштанних культур, коренеплодів і бульбоплодів; - розведення великої рогатої худоби молочного напрямку; - розведення свиней; - розведення інших тварин; - допоміжна діяльність у рослинництві; - виробництво продуктів борошномельної-круп'яної промисловості.	КВЕД	01.11 ↓ ↓ ↓ 01.13 01.41 ↓ 01.46 01.49 01.61 ↓ ↓ 10.61

Джерело: узагальнено автором

Динаміка активів СФГ «Едельвейс» за 2018-2020 роки наведена в табл. 1.4.

Таблиця 1.4.

Динаміка активів СФГ «Едельвейс» за 2018-2020 роки

Показники	Роки			Відхилення 2020 р. від			
	2018	2019	2020	2018 р.		2019 р.	
				абс., тис.грн.	відн., %	абс., тис.грн.	відн., %
Нематеріальні активи	461	123	1654	1193	258,8	423	34,4
Незавершені капітальні інвестиції	1688	6757	1780	92	5,5	-4977	-73,7
Основні засоби	38852	51127	66200	27348	70,4	15073	29,5
Необоротні активи	47806	66243	75055	27249	57,0	8812	13,3
Запаси	720880	71462	70096	-1992	-2,8	-1366	-1,9
Дебіторська заборгованість за товари і послуги	8814	2846	1325	-7489	-85,0	-1521	-53,4
Дебіторська заборгованість з бюджетом	149	207	3	-146	-98,0	-204	-98,5
Інша поточна дебіторська заборгованість	6345	2472	316	-6029	-95,0	-2156	-87,2
Гроші та їх еквіваленти	151	13	6	-145	-96,0	-7	-53,8
Витрати майбутніх періодів	0	7	13	13,0	-	6	85,7
Інші оборотні активи	11	140	12	1,0	9,1	-128	-91,4
Оборотні активи	87559	85516	97756	10197,0	11,6	12240	14,3
Активи	135365	151759	172811	37446	27,7	21052	13,9

Джерело: узагальнено автором

Аналіз основних показників економічного потенціалу СФГ «Едельвейс» дав наступні результати. Загальна сума активів в 2020 році збільшилась порівняно з 2018 роком на 37446 тис. грн. (27,7 %), а в порівнянні з 2019 роком збільшення склало 21052 тис. грн. (13,9 %) та дорівнювала 172811 тис. грн.

Це відбулось внаслідок збільшення необоротних активів за останні три роки на 27249 тис. грн. (57,0 %), а порівняно з 2019 роком необоротні активи збільшились на 8812 тис. грн. (13,30 %). У складі необоротних активів найбільшого збільшення зазнала сума основних засобів. Вона зросла протягом 2018-2020 років на 27348 тис. грн. (70,4 %), а протягом останніх двох років, що аналізуються, ріст склав 15073 тис. грн. (29,5 %). Також за період, що аналізується, збільшилась сума нематеріальних активів на 1193 тис. грн. (258,8 %), незавершених капітальних інвестицій на 92 тис. грн. (5,4 %).

Аналіз стану оборотних активів СФГ «Едельвейс» показав, що їх сума за 2018-2020 роки зросла на 10197 тис. грн. (11,6 %), а протягом 2019-2020 років

збільшення склало 12240 тис. грн. (14,3 %). Ці зміни в оборотних активах сталися завдяки зростанню вартості витрат майбутніх періодів. Вона зростає протягом 2018-2020 років на 13 тис. грн., а протягом останніх двох років, що аналізуються, ріст склав 6 тис. грн. (85,7 %). Таку ж тенденцію до збільшення обсягу як і вся сума оборотних активів мали: інші оборотні активи на 1,0 тис. грн. (9,1 %). В той же час в складі оборотних активів протягом 2018-2020 років скоротилась вартість запасів на 1992 тис. грн. (2,8 %), дебіторської заборгованості за товари і послуги на 7489 тис. грн. (85,0 %), дебіторської заборгованості за виданими авансами на 1,0 тис. грн. (100,0 %), дебіторської заборгованості з бюджетом на -146 тис. грн. (99,0%), іншої поточної дебіторської заборгованості на 6029 тис. грн. (95,0 %), грошей та їх еквівалентів на 145 тис. грн. (96,0 %).

Динаміка активів СФГ «Едельвейс» за 2018-2020 роки наведена на рис. 1.8.

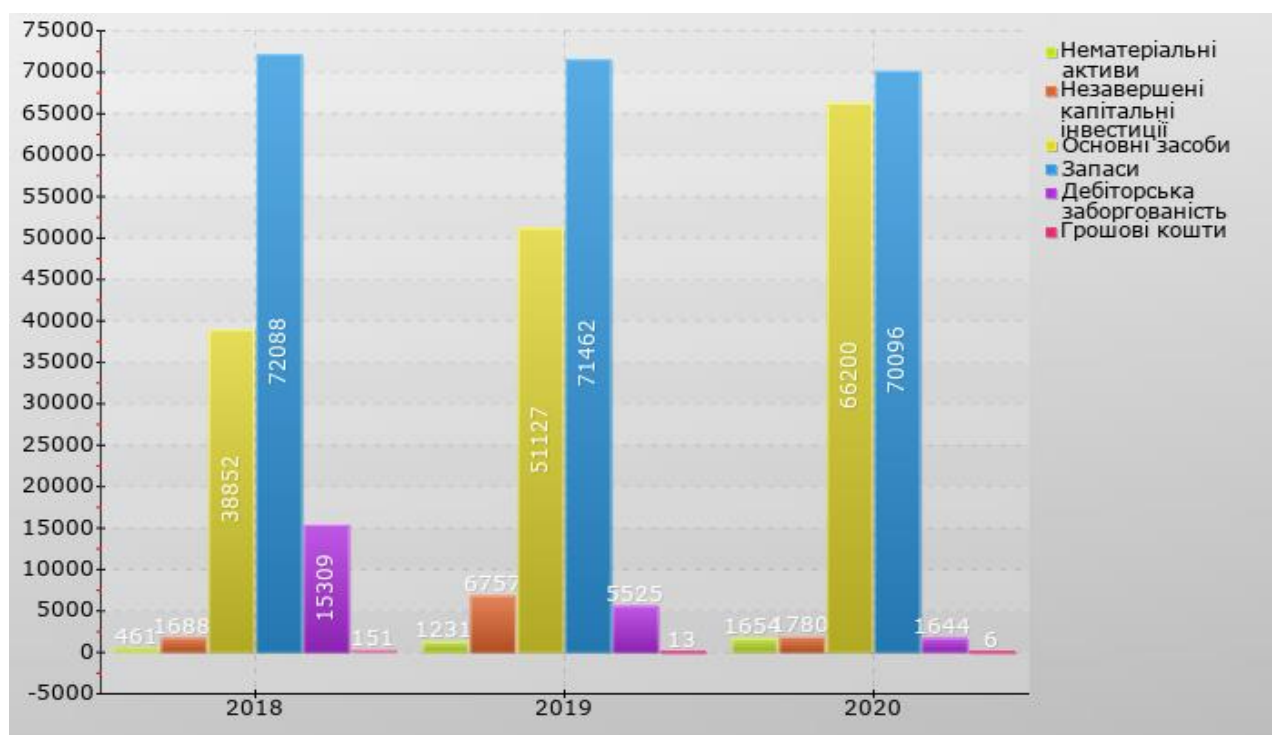

Рис. 1.8. Динаміка активів СФГ «Едельвейс» за 2018-2020 рр.

Джерело: узагальнено автором

На наступному етапі аналізу балансу СФГ «Едельвейс» здійсимо оцінку показників пасиву за 2018-2020 роки за допомогою табл. 1.5.

Динаміка пасивів СФГ «Едельвейс» за 2018-2020 роки

Показники	Роки			Відхилення 2020 р. від			
	2018	2019	2020	2018 р.		2019 р.	
				абс., тис.грн.	відн., %	абс., тис.грн.	відн., %
Додатковий капітал	20664	20664	20664	0	0,0	0	0,0
Резервний капітал	1117	1117	1117	0	0,0	0	0,0
Нерозподілений прибуток	81841	88474	93697	11856	14,5	5223	5,9
Власний капітал	103622	110255	115478	11856	11,4	5223	4,7
Довгострокові кредити банків	5914	7525	6860	946	16,0	-665	-8,8
Цільове фінансування	1135	3463	2630	1495	131,7	-833	-24,0
Довгострокові зобов'язання	7049	10988	9490	2441	34,6	-1498	-13,6
Короткострокові кредити банків	9708	18037	21314	11606	119,5	3277	-18,2
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	12174	10359	21631	9457	77,7	11272	108,8
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1287	932	1453	166	12,0	521	55,9
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	109	62	89	-20	18,3	27	43,5
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	584	232	132	-452	-77,4	-100	43,1
Інші поточні зобов'язання	832	894	3224	2392	287,5	2330	260,6
Поточні зобов'язання	24694	30516	47843	23149	93,7	17327	56,8
Пасив	135365	151759	172811	37446	27,7	21052	13,9

Джерело: узагальнено автором

За результатами аналізу показників джерел фінансування ресурсів СФГ «Едельвейс» можна зробити наступні висновки. Вся сума пасивів в 2020 році дорівнювала 172811 тис. грн. Вона збільшилась при порівнянні з 2018 роком на 37446 тис. грн. (27,7%), а якщо порівнювати з 2019 роком збільшення склало 21052 тис. грн. (13,9 %).

Така динаміка відбулась завдяки збільшенню власного капіталу підприємства на 11856 тис. грн. (11,4 %), а порівняно з 2019 роком власний капітал збільшився на 5223 тис. грн. (4,7 %). Серед власного капіталу найбільше збільшення мала вартість нерозподіленого прибутку. Цей показник зріс за 2018-2020 роки на 11856 тис. грн. (14,5 %), а за останні два роки, які оцінюються, зростання склало 5223 тис. грн. (5,9 %).

В 2020 році СФГ «Едельвейс» мало в складі капіталу 9490 тис. грн. довгострокових зобов'язань і забезпечень, що на 2441 тис. грн. (34,6 %) більше, ніж в 2018 році та на 1498 тис. грн. (13,6 %) менше, ніж в 2019 році.

На зміну загальної суми пасивів також вплинуло зростання об'єму поточних зобов'язань та забезпечень. Їх вартість дорівнювала в 2020 році – 47843 тис. грн. і протягом аналізованого періоду підвищилась на 23149 тис. грн., що склало 93,7 % та на 17327 тис. грн. (56,8 %) за два останні роки. На зміні цього показника максимально позначився приріст короткострокових кредитів банків. За 2018-2020 роки він склав 11606 тис. грн. (119,5 %) та 3277 тис. грн. (18,2%), порівнюючи 2019-2020 роки. Такого ж підвищення зазнав показник поточної кредиторської заборгованості за товари і послуги – на 9457 тис. грн. (77,7 %), поточної кредиторської заборгованості перед бюджетом – на 166 тис. грн. (12,9 %), інших поточних зобов'язань – на 2392 тис. грн. (287,5 %). При цьому протилежної тенденції до пониження мали показники: поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування – на 20 тис. грн. (18,3 %), за розрахунками з оплати праці – на 452 тис. грн. (77,4 %).

Наочно динаміка пасивів СФГ «Едельвейс» за 2018-2020 роки представлена на рис. 1.9.

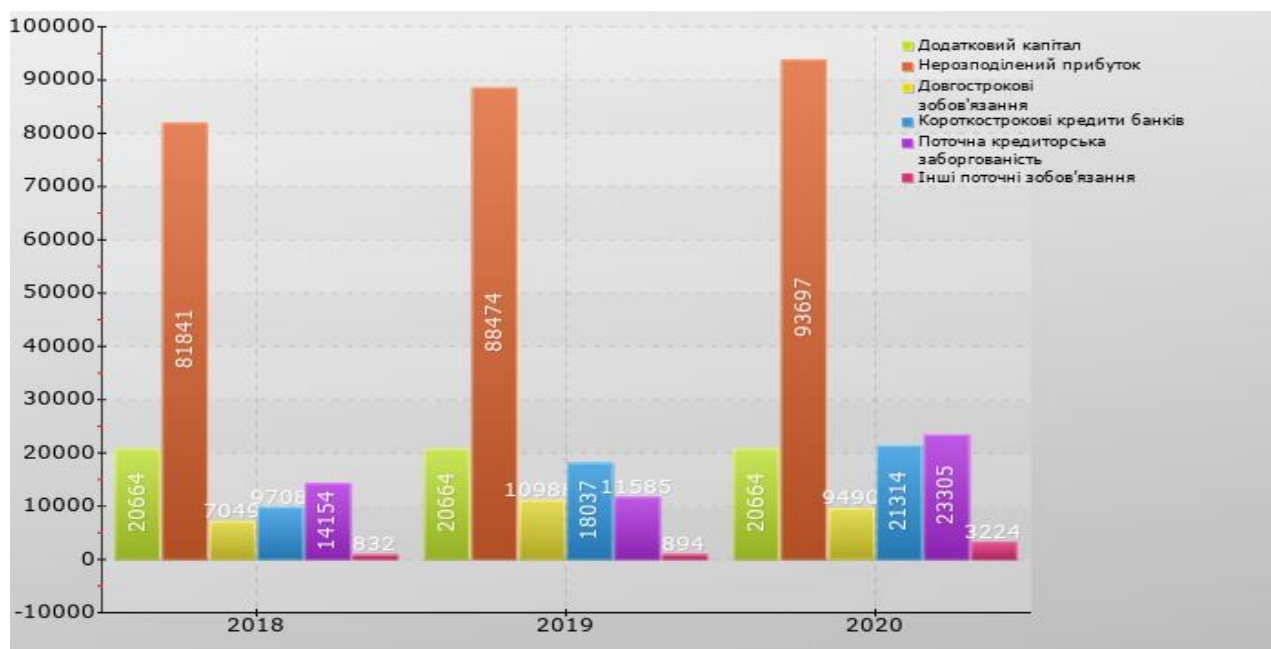

Рис. 1.9. Динаміка пасивів СФГ «Едельвейс» за 2018-2020 рр.

Джерело: узагальнено автором

Динаміка активів СФГ «Едельвейс» за 2018-2020 роки наведена в табл. 1.6.

Таблиця 1.6

Динаміка фінансових результатів СФГ «Едельвейс» за 2018-2020 роки

Показники	Роки			Відхилення 2020 р. від			
	2018	2019	2020	2018 р.		2019 р.	
				абс., тис.грн.	відн., %	абс., тис.грн.	відн., %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	88061	71079	82931	-5130	-5,8	11852	16,7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	63501	57304	73838	10337	16,3	16534	28,8
Валовий прибуток (збиток)	24560	13775	9093	-15467	-63,0	-4682	-34,0
Інші операційні доходи	2506	3016	2480	-26	-1,0	-536	-17,8
Адміністративні витрати	2386	2497	1867	-519	-21,7	-630	-25,2
Витрати на збут	505	862	186	-319	-63,2	-676	-78,4
Інші операційні витрати	2511	3294	477	-2034	-81,0	-2817	-85,5
Фінансовий результат від операційної діяльності	21664	10138	9043	-12621	-58,3	-1095	-10,8
Фінансові витрати	2414	3377	3817	1403	58,1	440	13,03
Фінансовий результат до оподаткування	19250	6761	5226	-14024	-72,8	-1535	-22,7
Чистий прибуток (збиток)	19250	6761	5226	-14024	-72,8	-1535	-22,7

Джерело: узагальнено автором

За результатами аналізу фінансових результатів діяльності підприємства можна зробити наступні висновки. Чистий дохід від реалізації продукції в 2020 році склав 82931 тис. грн., що на 5130 тис. грн. менше порівняно з 2018 роком і на 11852 тис. грн. більше ніж в 2019 році. В той же час собівартість реалізованої продукції зросла за останні три роки на 10337 тис. грн. і дорівнювала 73838 тис. грн. Впродовж 2019-2020 років підвищення цього показника склало 16534 тис. грн. Це призвело до отримання в 2020 році валового прибутку в сумі 9093 тис. грн., що на 15467 тис. грн. (63,0 %) менше за валовий фінансовий результат СФГ «Едельвейс» в 2018 році. А за останні два роки валовий прибуток понизився на 4682 тис. грн. (34,0 %).

В 2020 році за результатами операційної діяльності СФГ «Едельвейс» мало прибуток у розмірі 9043 тис. грн. При порівнянні його з показником 2018 року виявляється погіршення операційного фінансового результату на 12621 тис. грн. (58,3 %), а порівнюючи з 2019 роком – скорочення було на рівні 1095 тис. грн. (10,8 %). На зміну фінансового результату від операційної діяльності найбільше

вплинуло зменшення суми інших операційних доходів. Також за період, що аналізується, зменшилась сума адміністративних витрат на 519 тис. грн. (21,7 %), витрат на збут на 319 тис. грн. (63,2 %), інших операційних витрат на 2034 тис. грн. (81,0 %).

Фінансовим результатом до оподаткування в 2020 був прибуток на суму 5226 тис. грн. За останні три роки він понизився на 14024 тис. грн. (72,8%), а за 2019-2020 роки – впав на 1535 тис. грн. (22,7 %). Найбільший вплив на цей показник мало збільшення суми фінансових витрат. Вона зросла протягом 2018-2020 років на 1403 тис. грн. (58,1 %), а за останні два роки, що аналізуються, ріст склав 440 тис. грн. (13,0 %).

Сума чистого прибутку в 2020 році дорівнювала 5226 тис. грн. Це на 14024 тис. грн. (72,8 %) менше, ніж в 2018 році та на 1535 тис. грн. (22,7 %) менше, ніж в 2019 році.

Таким чином, фінансові результати діяльності СФГ «Едельвейс» протягом 2018-2020 років можна оцінити наступним чином. В 2020 році підприємство отримало чистий прибуток. Хоча протягом періоду, який аналізується, він скорочується. Наочно динаміка фінансових результатів за 2018-2020 роки представлена на рис. 1.10

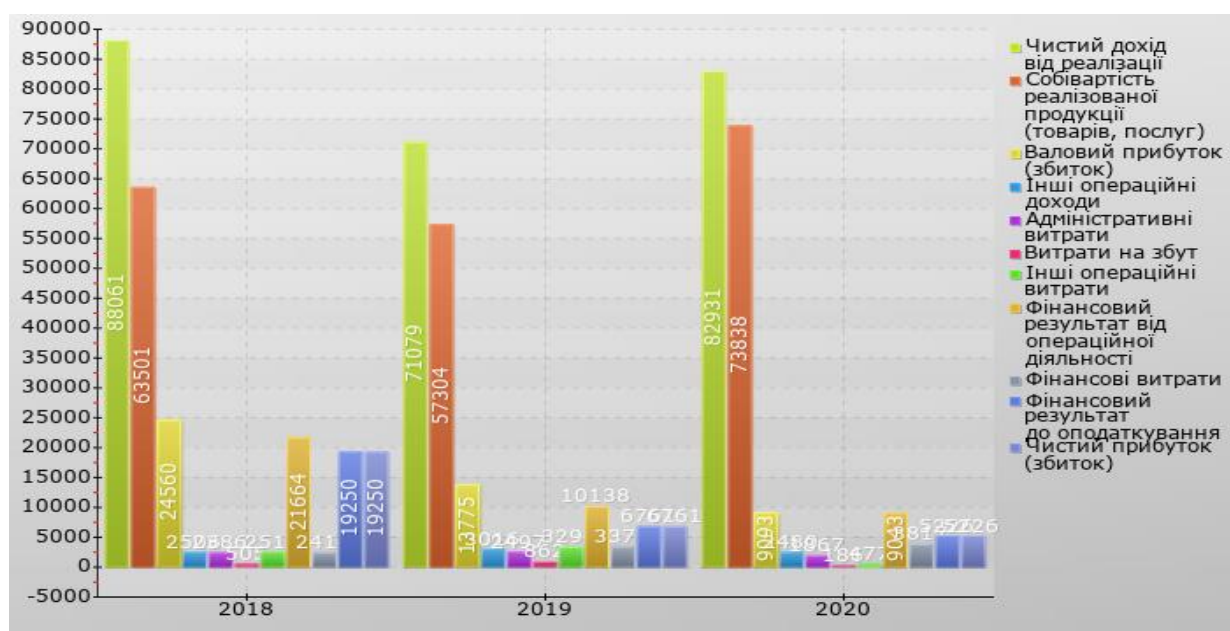

Рис. 1.10. Динаміка фінансових результатів СФГ «Едельвейс» за 2018-2020 рр.

Джерело: узагальнено автором

Здійснений контент-аналіз стану ресурсів та фінансових результатів підприємства показав, що СФГ «Едельвейс» динамічно нарощує обсяги господарської діяльності, дбає про покращення показників економічної ефективності.

РОЗДІЛ 2. ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Завдання і роль системи обліку і контролю запасів підприємства

Бухгалтерський облік нині є складною системою, що представляє собою сукупність елементів методу обліку, які надають інформацію про наявність та рух активів, капіталу і зобов'язань. Бухгалтерський облік, який виступає ланкою зв'язку між господарською діяльністю та особами, які приймають рішення:

- вимірює господарську діяльність шляхом реєстрації даних про неї для подальшого використання;
- виконує обробку даних та інтерпретує їх;
- передає у вигляді звітів і інформацію тим, хто використовує її для прийняття управлінських рішень [2, с. 6].

Процес організації бухгалтерського обліку передбачає вибір, впорядкування в часі й просторі необхідних складових. Таке розуміння є фундаментом для пояснення організації бухгалтерського обліку як цілеспрямованого об'єднання, встановлення зв'язків, складових, які забезпечують виконання бухгалтерським обліком своїх завдань.

Таким чином, бухгалтерський облік організовується в основному для отримання стейкхолдерами необхідної інформації. Тому, на наш погляд, організація бухгалтерського обліку вимагає постановки та виконання ряду завдань (рис. 2.1).

Виходячи з цього, виконання завдань організації бухгалтерського обліку забезпечить своєчасне, повне, достовірне та безперервне відображення всіх господарських операцій; обробку інформаційних даних, складання на їх основі облікових реєстрів і бухгалтерської звітності. Від того, як організований бухгалтерський облік, як він виконує свої функції, в значній мірі залежить рівень ефективності виконання поставлених завдань.

Рис. 2.1 Завдання бухгалтерського обліку та його організації

Джерело: узагальнено автором

Основні завдання обліку і контролю запасів, які стоять перед працівниками, що забезпечують обліковий процес запасів є:

- 1) своєчасне і правильне документування господарських операцій, пов'язаних з надходженням, зберіганням та використанням запасів;
- 2) здійснення повного і точного контролювання за надходженням, зберіганням та використанням запасів;
- 3) контролювання за додержанням норм використання запасів;
- 4) систематичне контролювання за транспортно-заготівельними витратами під час придбання запасів;
- 5) контроль за дотриманням планів постачання запасів;
- 6) встановлення дієвої системи документації та документообороту;
- 7) проведення інвентаризацій та відображення їх результатів у системі обліку;

- 8) вибір обґрунтованої облікової політики щодо методів оцінки запасів;
- 9) дотримання чинного законодавства щодо облікового процесу запасів.

Підсумовуючи, головним завданням обліку і контролю запасів є, раціональне забезпечення підприємства запасами для безперебійного технологічного процесу підприємства та ефективного використання їх. Тому, потрібно приділяти значну увагу фінансовому обліку запасів, збереженню їх, реалізації тощо. Завдяки цьому можна досягти позитивних результатів в господарській діяльності суб'єкта господарювання.

2.2. Облік запасів підприємства

Забезпеченість підприємства матеріальними ресурсами займає суттєву роль у системі управління суб'єктом господарювання. В процесі управління потрібно сформулювати таку інформації щодо наявності, руху та використання запасів, щоб в подальшому були забезпечені всі інформаційні запити користувачів. Визначальну роль тут відіграє правильно організований обліковий процес. Документальне оформлення виробничих запасів є відповідальним процесом.

Господарські операції щодо надходження запасів на підприємство оформляються первинними документами. Для документального оформлення руху виробничих запасів на підприємстві передбачені типові форми первинних документів. Документи, якими оформлюється надходження і витрачання, їх перелік і призначення відображено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Первинні документи з обліку операцій із виробничими запасами, які використовуються на підприємстві

Форма документу	Назва документу	Призначення документа
М-2	Довіреність	Призначення для підтвердження права окремої посадової особи виступати довіреною особою підприємства при отриманні запасів
М-2а	Акт списання бланків довіреностей	Призначений для списання використаних бланків довіреностей
М-3	Журнал реєстрації довіреностей	Призначений для реєстрації виданих довіреностей та розписки в їх отриманні
М-4	Прибутковий ордер	Використовується на складі, заповнюється в день надходження запасів при відсутності розбіжностей з документами постачальника, при оприбуткуванні запасів, отриманих з переробки
М-7	Акт про приймання матеріалів	Застосовується при прийнятті запасів, якщо є розбіжності з документами постачальника, або коли виробничі запаси надійшли без документів
М	Лімітно-забірна картка	Використовується для систематичного відпуску у виробництво лімітованих матеріалів, а також для поточного контролю за дотриманням встановлених лімітів їх відпуску
М-11	Накладна на відпуск матеріалів	Використовується для разового відпуску запасів в середині підприємства
М-14	Відомість обліку залишків матеріалів на складі	Використовується для взаємозв'язку складського та бухгалтерського обліку
М-16	Матеріальний ярлик	Використовується для позначення одиниць запасів
63	Рахунок-фактура	Використовується для розрахунків між постачальниками та покупцями за відвантажені товари
1-ТН	Товарно-транспортна накладна	Призначена для обліку поставок запасів та розрахунків за їх перевезення автомобільним транспортом

Забезпеченням підприємства виробничими запасами займається відділ постачання та збуту. Тому, всі запаси поступають через експедиторів відділу постачання, яким бухгалтерія видає довіреність за підписами головного бухгалтера та керівника підприємства для отримання цінностей. Порядок приймання виробничих запасів відображено на рис. 2.2.

Рис. 2.2. Порядок приймання і оприбуткування запасів в СФГ «Едельвейс»

Джерело: узагальнено автором

Синтетичний обік запасів в СФГ «Едельвейс» здійснюється на рахунку 20 «Виробничі запаси» і відповідних субрахунках (рис. 2.3) [2].

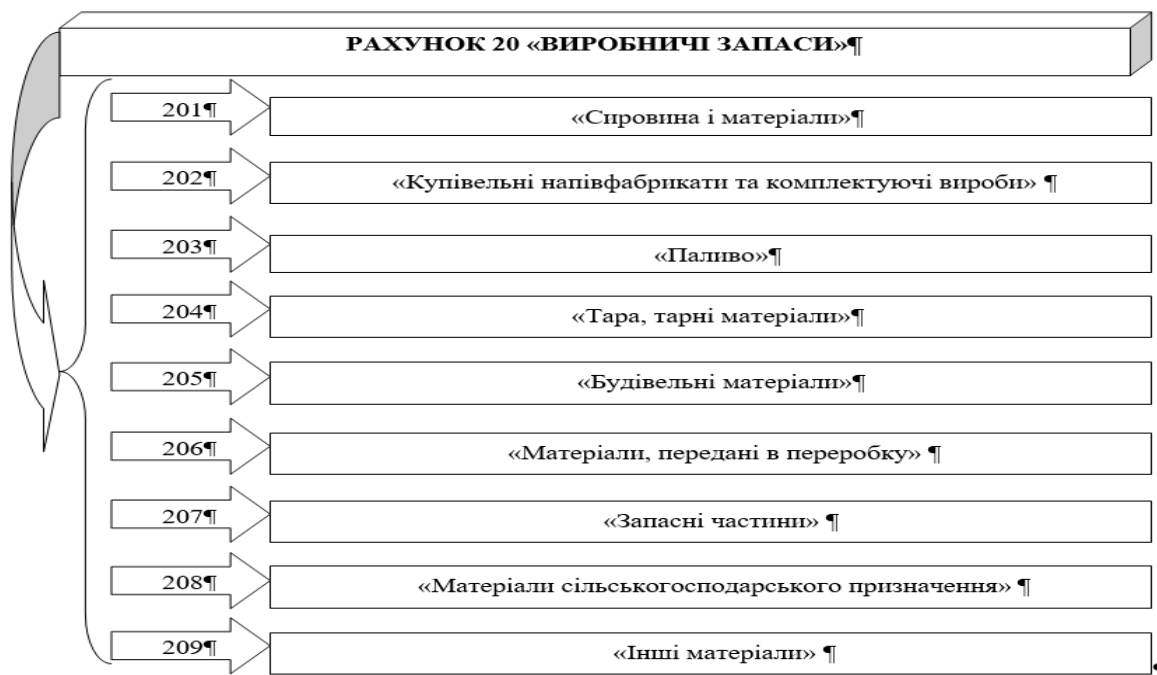

Рис. 2.3. Субрахунки до рахунку 20 «Виробничі запаси»

Джерело: узагальнено автором

Аналітичний облік виробничих запасів ведеться на складах в картках складського обліку. (рис. 2.4).

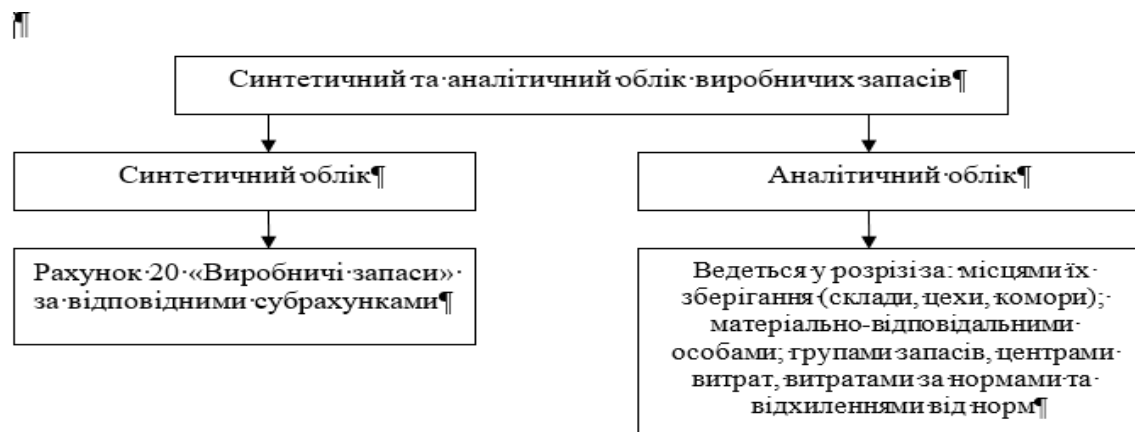

Рис. 2.4. Побудова синтетичного та аналітичного обліку виробничих запасів

Джерело: узагальнено автором

Аналітичний облік запасів у бухгалтерії підприємства ведуть у Сальдових відомостях на підставі Звітів про рух матеріальних цінностей. Схематично порядок запису в облікових регістрах з обліку виробничих запасів можна представити у такому вигляді (рис. 2.5).

Рис. 2.5. Схема записів у облікових регістрах з обліку виробничих запасів

Джерело: узагальнено автором

Виробничі запаси знайшли своє відображення в статті «Запаси». У звіті про фінансовий стан стаття «Запаси» відображає загальну вартість активів, що включаються до складу запасів відповідно до НП(С)БО 9 [14], зокрема тих, що призначені для перепродажу у бізнесі; знаходяться у виробництві для перепродажу виробничого продукту; призначені для споживання при виготовленні продукції, робіт і послуг та в управлінні підприємством.

Додаткова стаття «Виробничі запаси» (код рядка 1100) відображає цінність запасів МШП, сировини, основних та допоміжних матеріалів, палива, напівфабрикатів та комплектуючих, запасних частин, контейнерів, будівельних матеріалів та інших матеріалів, призначених для споживання протягом звичайних норм робочого циклу.

Додаткова інформація до річної фінансової звітності відображається у Примітках до річної фінансової звітності розділі VII стосується більш детальної класифікації товарно-матеріальних цінностей з 12 груп. Однак, поточні біологічні активи відображаються як окремий елемент у балансі, то в примітках до фінансової звітності вони відображаються як складова запасів.

Тому фінансова звітність повинна містити всю інформацію про господарські операції, пов'язані з наявністю та потоком товарно-матеріальних цінностей, що може впливати на рішення, засновані на ній, що забезпечується принципом повного розкриття інформації.

2.3. Система та інструменти контролю запасів підприємства

Діяльність суб'єктів господарювання здійснюється в процесі поєднання необоротних і оборотних матеріальних активів. При цьому підприємство зацікавлене у зменшенні залишків активів на балансі, особливо в частині готової продукції і товарів.

Склад і структуру виробничих запасів підприємства наведено в табл. 2.2.

Склад та структура запасів СФГ «Едельвейс» за 2018-2020 рр.

Показники	Роки						Відхилення 2020 до 2018рр.	
	2018		2019		2020		+, -	% (рази)
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%		
Сировина і матеріали	1056	1,5	1138	1,6	3744	5,3	2688	3,5р.
Паливо	402	0,5	388	0,5	368	0,5	-34	91,5
Будівельні матеріали	120	0,2	57	0,1	-	-	-120	х
Запасні частин	658	0,9	600	0,8	791	1,1	133	120,2
Матеріали сільськогосподарського призначення	7512	10,4	6515	9,1	4189	6,0	-3323	55,8
Малоцінні швидкозношувані предмети	2	0,0	2	0,0	-	-	-2	х
Незавершене виробництво	17315	24,0	18532	26,0	25793	36,8	8478	149,0
Готова продукція	45023	62,5	44230	61,9	35211	50,2	-9812	78,2
Разом	72088	100,0	71462	100,0	70096	100,0	-1992	97,2

Джерело: узагальнено автором

Як, показують дані табл. 2.2 сума виробничих запасів на кінець 2020 р. зменшилася в порівнянні з 2018 р. на 1992 тис. грн, або на 2,8 %. Це відбулося за рахунок зменшення палива на 34 тис. грн, або на 8,5%, матеріалів сільськогосподарського призначення – на 3323 тис. грн., або на 44,2 %

В процесі дослідження визначено, що структурно найбільшу питому вагу за аналізований період займає готова продукція 62,5 % у 2018 р., 61,9 % у 2019 р. та 50,2 % у 2020 р., на незавершене виробництво припадає 24,0 % у 2018 р. та 36,8 % у 2020 р.

Для характеристики ефективності використання виробничих запасів СФГ «Едельвейс» розрахуємо відповідні показники (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Показники ефективності використання запасів у СФГ «Едельвейс»
у 2018-2020 рр.

Показники	Роки			Відхилення 2020 до 2018 рр.	
	2018	2019	2020	+, -	% (рази)
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	88061	71079	82931	-5130	94,2
Собівартість продукції, тис. грн.	63501	57304	73838	10337	116,3
Матеріальні затрати, тис. грн.	50813	51248	98948	48135	194,7
Матеріаломісткість продукції, грн.	577,0	721,0	1193,1	616,1	2,1р.
Матеріаловіддача, грн.	1733,0	1387,0	838,1	-894,9	48,4

Джерело: узагальнено автором

Таким чином, ефективність використання виробничих запасів в 2020 р. змінилася, порівняно з 2018 р. Це, відбулося внаслідок підвищення технічного оснащення виробництва, раціональної організації матеріально-технічного забезпечення, рівня кваліфікації і майстерності працівників тощо.

Проведемо факторний аналіз рентабельності виробничих запасів СФГ «Едельвейс» (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Дані для проведення факторного аналізу рентабельності виробничих
запасів СФГ «Едельвейс»

Показники	Базисний рік (2019 р.)	Звітний рік (2020 р.)
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	6761	5226
Виробничі запаси, тис. грн.	71462	70096

Механізм розрахунку:

1. $P_{об.а0} = (ЧП_0 / B_{з0}) * 100\% = (6761 / 71462) * 100 = 9,46$ величина рентабельності виробничих запасів у базисному році;

$P_{об.а ум} = (ЧП_0 / B_{з1}) * 100\% = (6761 / 70096) * 100 = 9,64$ умовна величина рентабельності виробничих запасів;

$P_{об.а1} = (ЧП_1 / B_{з1}) * 100\% = (5226 / 70096) * 100 = 7,45$ величина рентабельності виробничих запасів у звітному році.

2. Розрахунок міри впливу факторів:

Зміна рентабельності виробничих запасів за рахунок зміни чистого прибутку:

$$\Delta P_{вз\ чп} = P_{вз1} - P_{вз\ ум} = 7,45 - 9,64 = -2,19$$

Зміна рентабельності виробничих запасів за рахунок зміни вартості виробничих запасів:

$$\Delta P_{вз\ об.а} = P_{вз\ ум} - P_{вз0} = 9,64 - 9,46 = 0,18$$

Загальна зміна рентабельності виробничих запасів становить:

$$\Delta P_{вз} = \Delta P_{вз1} - \Delta P_{вз0} = 7,45 - 9,46 = -2,01$$

3. Визначення балансового зв'язку:

$$\begin{aligned} \Delta P_{вз} &= \Delta P_{вз\ чп} + \Delta P_{вз\ об.а} \\ -2,01 &= -2,19 + 0,18 \\ -2,01 &= -2,01 \end{aligned}$$

Таким чином, можна зробити наступний висновок: виробничих запасів СФГ «Едельвейс» у 2020 році зменшилась на 2,01 порівнюючи 2019 рік, це відбулося за рахунок:

- 1) зменшення величини чистого прибутку на 1535 тис. грн. призвело до зменшення рентабельності на 2,19;
- 2) зменшення вартості виробничих запасів на 1366 призвело до збільшення рентабельності на 0,18.

Отже, оперативне управління виробничою діяльністю вимагає формування належної інформації, проведення її своєчасного аналізу та відповідно прийняття на цій основі своєчасних та правильних рішень. Водночас, наявність повної, достовірної, неупередженої інформації ще не означає отримання позитивного результату від господарської діяльності підприємства. Тому, при прийнятті будь-якого управлінського рішення, необхідно застосовувати найдосконаліші форми та методи контролю й управління виробничими запасами аграрного підприємства.

Успішний розвиток суб'єкта бізнесу (збільшення суми активів підприємства, підвищення рівня рентабельності тощо), потребує налагодженого

механізму управління, найважливішим елементом якого виступає внутрішній контроль.

Система внутрішнього контролю на підприємствах може бути представлена таким чином (рис. 2.6).

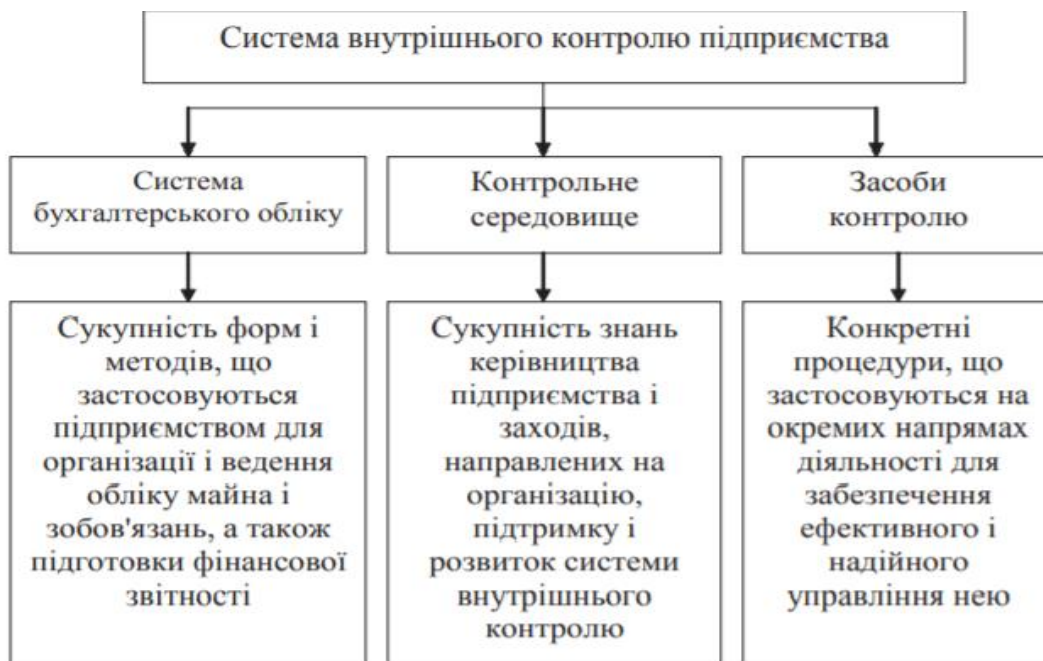

Рис. 2.6. Система внутрішнього контролю суб'єкта господарювання [29]

Мета внутрішнього контролю операцій із запасами полягає у встановленні їх достовірності, законності здійснення та у повноті і правильності відображення на рахунках бухгалтерського обліку.

Виходячи з поставленої мети, основними завданнями контролю господарських операцій з запасами є:

- встановлення законності здійснених операцій із запасами;
- перевірка наявності та збереження запасів;
- перевірка організації складського господарства;
- перевірка нормативів запасів;
- перевірка правильності та ефективного використання матеріальних ресурсів;
- перевірка правильності формування собівартості продукції за об'єктами калькулювання витрат;

- перевірка дотримання норм витрачання сировини і матеріалів, палива й мастильних матеріалів;
- перевірка дотримання принципів витрачання запасів;
- оцінювання правильності та повноти відображення операцій із запасами на рахунках бухгалтерського обліку і звітності;
- перевірка дотримання норм податкового законодавства за операціями, які формують собівартість продукції [29].

Процес здійснення внутрішнього контролю запасів на підприємстві реалізується через етапи (рис. 2.7).

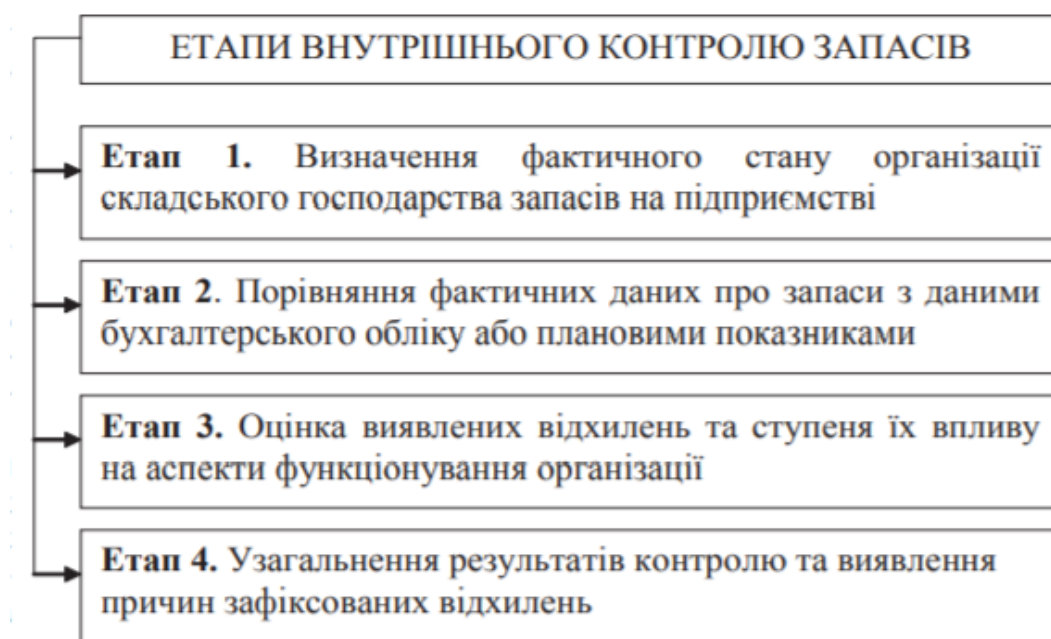

Рис. 2.7. Узагальнення етапів внутрішнього контролю запасів суб'єктів господарювання [14]

Здійснення контролю вимагає перевірки відповідних документів. Джерелами перевірки операцій з запасами є: Наказ про облікову політику підприємства; первинна документація з руху запасів (надходження, вибуття, внутрішнє переміщення); інвентаризаційні описи; реєстри обліку запасів; Головна книга; фінансова та статистична звітність.

Важливе місце серед інструментів внутрішнього контролю запасів займає інвентаризація.

Завданнями інвентаризації запасів є:

- встановлення контролю над наявністю та рухом запасів у відповідності до встановлених нормативів та затвердженого бюджету запасів;
- оцінка існуючого стану та умов зберігання запасів;
- знайти і усунути факти безвідповідального та безгосподарного зберігання запасів;
- обрахунок розмірів природного убутку та інших витрат;
- контрольні заходи щодо стану обліку та звітування матеріально-відповідальних осіб (комірників; завідувачів складами) [34].

Визначені завдання інвентаризації запасів реалізуються шляхом сформованого інвентаризаційного процесу, який проводиться в декілька етапів (рис. 2.8).

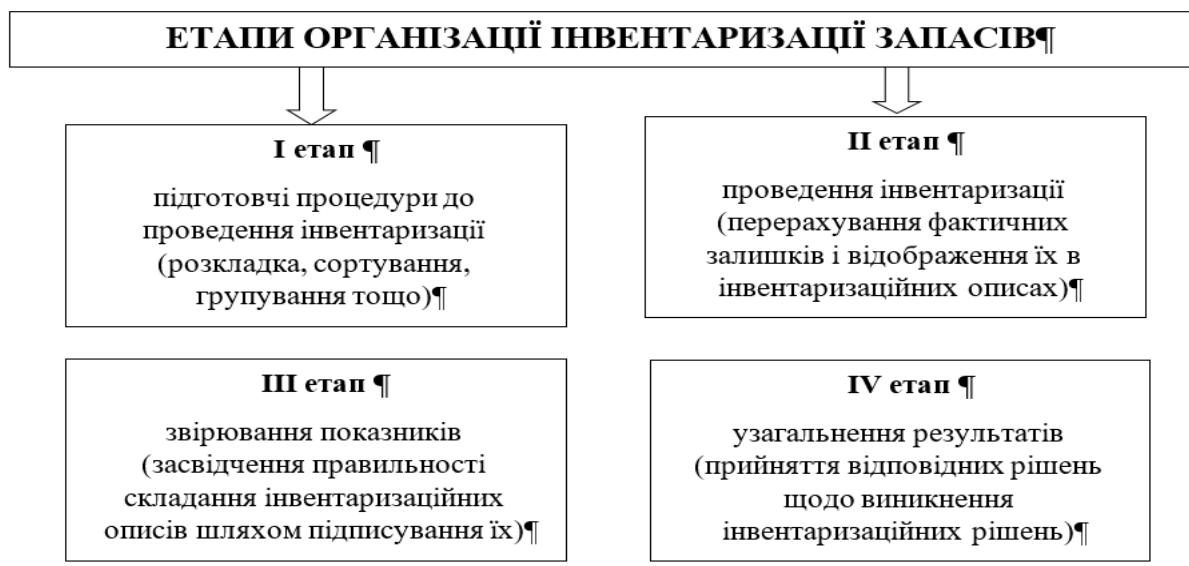

Рис. 2.8. Етапи організації інвентаризації запасів на підприємстві [34]

Таким чином, процес проведення інвентаризації запасів є досить трудомістким і відповідальним. Дотримання всіх передбачених етапів організації інвентаризації запасів підприємства сприятиме підвищенню контролю за їх наявністю і витрачанням.

ВИСНОВКИ

Результати проведеного дослідження щодо обліку і контролю запасів в умовах формування інформаційного забезпечення процесу управління підприємством дало можливість зробити наступні висновки:

1. Запаси займають домінуючу роль не тільки в складі майнового комплексу підприємства, але і в структурі виробничих витрат, що формують собівартість виробленої готової продукції.

2. Для організації обліку запасів важливе значення має обґрунтована їх класифікація, що дає чітку уяву про основні елементи запасів, їх види, особливості формування й використання.

3. Ефективне використання запасів передбачає правильне управління ними – створення сприятливих умов для забезпечення безперебійного процесу виробництва і збуту продукції з дотриманням оптимального запасу матеріальних цінностей.

4. Ефективне управління запасами дозволить: зменшити витрати на зберігання запасів; знизити тривалість виробничого циклу; вивільнити з господарського обороту частину коштів, спрямувавши на придбання інших оборотних активів.

5. Проведений комплексний аналіз стану ресурсів підприємства показав, що досліджуване підприємство збільшило обсяги своєї діяльності. Це сприяло покращенню результатів діяльності і свідчить про ефективність господарської діяльності.

6. Доведено, що головним завданням обліку і контролю запасів є, раціональне забезпечення підприємства запасами для безперебійних технологічних процесів та ефективного використання їх. При цьому, потрібно приділяти значну увагу фінансовому обліку запасів, збереженню їх, реалізації. Тільки завдяки таким діям, можна досягти позитивних результатів в господарській діяльності суб'єкта господарювання.

7. З'ясовано, що належно організований контроль запасів сприятиме ефективному вирішенню проблем і забезпечуватиме одержання достовірної, повної і неупередженої інформації про стан запасів.

8. Оперативне управління виробничою діяльністю вимагає формування належної інформації, проведення її своєчасного аналізу та відповідно прийняття на цій основі своєчасних та правильних рішень. Тому, при прийнятті будь-якого управлінського рішення, необхідно застосовувати найдосконаліші форми та методи контролю й управління виробничими запасами аграрного підприємства.

9. Обґрунтовується необхідність створення уніфікованих форм обліку запасів, які сприятимуть отримати повну інформацію стосовно оприбуткування, внутрішнього переміщення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бегун С. Особливості визнання та оцінки виробничих запасів. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2015. № 3. С. 74–79.
2. Бухгалтерський фінансовий облік : підруч. для студ. спец. «Облік і аудит» вищ. навч. закл. / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. 5-те вид., доп. і перепоб. Житомир : Рута, 2003. 726с.
3. Заблоцька О. М. Удосконалення аналізу ефективності використання виробничих запасів. *Обліково-аналітичне забезпечення в системі фінансово-економічної інформації*: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. Миколаїв : НУК, 2009. С. 113-115
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. наказом М-ва фінансів України від 30 листоп. 1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>
5. Кононенко В. А., Сватаненко С. С. Облік виробничих запасів на сільськогосподарських підприємствах: проблеми та шляхи їх вирішення. *Економіка і суспільство*. 2016. №4. С. 338-342
6. Левченко О. П. Шляхи удосконалення організації обліку виробничих запасів. *Збірник наук. праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2014. №4(28). С. 266-270
7. Лищенко О. Г., Сердюк Є. М. Управління виробничими запасами: обліково-аналітичне забезпечення. *Ефективна економіка*. 2018. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6654>
8. Максименко І. Я., Іванченко А. Г. Особливості визначення та класифікація запасів в процесі управління підприємством. *Zbiór artykułów naukowych recenzowanych*. 2019. № 19. С. 22–23.
9. Марущак Л. Управлінський облік формування та використання запасів на підприємстві. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2014. Вип. 2 (11).

С. 134-141. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2014/14mliznp.pdf>.

10. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів : Наказ Мін-ва фінансів України від 10 січ. 2007 р. №2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002201-07#Text>

11. Михайловина С. О., Підлубна О. Д. Організація внутрішньогосподарського контролю запасів на сільськогосподарських підприємствах. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 38-2. С. 131-136

12. МСФО 2. Запаси (IAS 2. Inventories). URL: www.minfin.gov.ua/document/92420/МСБО_2.pdf.

13. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ М-ва фінансів України від 07 лют. 2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

14. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : наказ М-ва фінансів України від 20 жовт. 1999 р. № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>

15. Островецька Р. Е. Організація обліку : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2012. 568 с.

16. Павлієнко І. В. Особливості інвентаризації запасів на підприємстві. *Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств* : тези доповідей IV Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф., 14-15 трав. 2020 р. Дніпро : ННІЕ, 2020. С. 56-58.

17. План рахунків бухгалтерського обліку у визначеннях та схемах : навчально-наочний посібник / Ю. С. Цаль-Цалко, Ю. Ю. Мороз, Т. С. Гайдучок [та ін.] Житомир : Рута, 2019. 212 с.

18. Податковий кодекс України від 02 груд. 2010 р. № 2755 / Верх. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

19. Подмешальська Ю. В. Зайберт Є. К. Облік виробничих запасів. *Ефективна економіка*. 2018. №3. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2018/71.pdf

20. Потапова Н. О., Головка Д. С. Особливості системи управління запасами на підприємствах сільського господарства. *Молодий вчений*. 2017 №6(46). С. 479-484

21. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21 груд. 2017 р. № 2258 / Верх. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>

22. Про бухгалтерський обліку та фінансову звітність в Україні : Закон України від 07 лип. 1999 р. № 996 / Верх. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

23. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності : наказ М-ва фінансів України від 28 берез. 2013 р. № 433. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text>

24. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України : Наказ Міністерства фінансів України від 27 черв. 2013 р. № 635. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text>

25. Про інвентаризацію активів та зобов'язань: Положення від 02.09.2014р №879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>

26. Світлична В. Ю. Актуальні проблеми організації і ведення обліку виробничих запасів підприємствами України. URL: http://www.economy-confer.com.ua/full_article/716

27. Смалій Ю. О., Бенчак В. І., Польова Т. В. Удосконалення обліку та контролю наявності та руху виробничих запасів на підприємстві. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7360>

28. Сопко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством. Київ : КНЕУ, 2006. 526 с.

29. Ступінська М. В. Організація внутрішньогосподарського контролю запасів на підприємстві. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. №8. С. 84-86

30. Тарасенко І. О. Особливості управління оборотними активами підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2020. № 11. С. 71-79.

31. Цуркан І. М., Двоянова А. О. Математичні методи та моделі в управлінні оборотними активами промислового підприємства. *Ефективна економіка*. 2021. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9258>

32. Чабанюк О. А. Облік і аналіз виробничих запасів підприємств цукрової промисловості : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.00.09 / Київський нац. екон. ун-т імені Вадима Гетьмана. Київ, 21с.

33. Чуприна Х. М. Механізм управління оборотними активами в складі цифрового підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2021. № 3. С. 69-76.

34. Шевченко Л. Я., Шендригоренко М. Т. Інвентаризація запасів на підприємствах як метод внутрішнього контролю й аудиту. *Східна Європа: бізнес та управління*. 2016. Вип. 4(04). С. 425-429

35. Шум М. А., Гулько К. С. Особливості обліку та аналізу виробничих запасів на підприємствах України в сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. № 4. С. 166–169.

ДОДАТКИ